

VĚTRNÍK

Vydává MěstNV ve Vysokém n. Jiz. s aktivem kulturních pracovníků

DUBEN č.4. 1984

35 LET

od založení pionýrské organizace.

Zanedlouho oslaví naše pionýrská organizace významné jubileum - 35 let svého vzniku. Tak jako v celé republice se připravují pionýrské skupiny na oslavy narozenin své organizace, není tomu jinak ani na pionýrské skupině Jana Horáčka při základní škole ve Vysokém nad Jizerou. Vraťme se ale na chvíli do minulosti pionýrské skupiny v zápisu ve školní kronice pod glosou Pionýr.

"V úterý 15. listopadu 1949 vyslechli žáci přednášku učitele Miroslava Kocourka z Poniklé nad Jiz. o zakládání "Pionýra" na školách."

Tolik stručný zápis. O rok později následuje zápis "Slavnost založení pionýrů".

"Slavnostní založení pionýrů se konalo dopoledne od 10 do 11 hodin v hudební síni dne 21. prosince 1950. Do pionýrského hnutí se přihlásilo 20 chlapců a 36 děvčat, celkem 56 žáků. Slavnosti se ve škole zúčastnili zástupci MNV, SNB, ČSM a patronátního závodu. Žákům byl připomenut rozdíl mezi životem nyní a kdysi, a význam tohoto dne. Celá slavnost byla zahájena zapěním československé a sovětské hymny a ukončena Písní práce. K této slavnosti obdržel Pionýr mnoho pozdravných dopisů - od OV v Jilemnici, od závodu Silka na Hradsku a od SČSP."

Pozdrav pionýrské skupině ve Vysokém a přání velkých úspěchů zaslala i spisovatelka národní umělkyně Marie Majerová.

Od první zmínky o činnosti jednotné dětské organizace ve Vysokém uplyne 35 let, vystřídala se řada pionýrských pracovníků, skupina dosahovala střídavě větších či menších úspěchů ve své práci. Také její původní název Větrov byl změněn na pionýrskou skupinu Jana Horáčka, bývalého žáka školy ve Vysokém, který položil svůj život v řadách 1. čsl. armádního sboru v boji proti fašistům u Bílé Cerekve na území SSSR.

35.výročí oslaví pionýři z Vysokého pestrou činností ve spolupráci se všemi složkami národní fronty. Již v březnu započal seriál besed o zajímavé práci rodičů, doplněný exkurzemi na pracoviště, který organizují členové svazu rodičů a přátel školy, dále bude připravena výstavka prací pionýrů. Nebude opomenuta ani veřejně prospěšná činnost PO. Oslavy 35.výročí vyvrcholí 24.dubna skupinovým shromážděním a odpoledne kulturně soutěžním vystoupením kroužků osvětové besedy.

Pavel Jandourek
vedoucí PS

Při příležitosti 35.výročí PO SSM udělil okresní výbor svazu socialistické mládeže v Semilech s. Eleně Havelkové s.Zdeně Skalské a s.Ivaně Řehořové bronzovou medaili " Za socialistickou výchovu ".

Ústřední rada PO SSM udělila s.Pavlu Jandourkovi pamětní medaili " 35.výročí PO ".

~~~~~

J e d n o p ř á n í =====

Málokdo z nás je dostatečně opatrný na své zdraví. Bereme ho jako samozřejmost, ale jsou mezi námi lidé, kterým není dopřáno úplného tělesného zdraví a přesto chtějí být a jsou platnými členy naší společnosti. Sdružují se do společenské organizace - svazu invalidů - a jednou za rok hodnotí vykonanou práci.

Právě 29.března se sešlo v malém sále Krakonoše 16 z 52 členů vysokého svazu invalidů, který je spádovou oblastí také pro Helkovice, Tříč, Starou Ves, Sklenařice, Roprachtice, Bozkov, Jesenný i Zlatou Olešnici. Přivítali mezi sebou i zástupce okresního výboru svazu invalidů s.Pavlíčkovou.

V loňském roce uskutečnili dva zájezdy, přednášku, každý měsíc se scházel výbor, sbírali odpadové suroviny, léčivé byliny, sušili seno a zúčastňovali se všech společensko- politických a kulturních akcí . Za všechno ale hovoří jedno číslo 11.314, které v sobě obsahuje brigádnické hodiny členů. Vezmeme-li v úvahu, že většina členů je staršího věku a nemá pevné zdraví, pak je toto číslo úctyhodné. Však s.Pavlíčková ve svém závěrečném hodnocení nezapomněla na upřímné poděkování. Všichni také hned souhlasili s nově vytčenými úkoly jako uspořádání zájezdu pro členy a starší občany, zajištění taneční zábavy a v neposlední řadě získávání nových členů z řad mladých tělesně postižených.

Na závěr byla připravena beseda nad krátkými amatérskými filmy s.Kubíčka se zajímavými náměty : 1.máje, závody "Po staru" a lyžařský areál "Šachty".

Všichni se rozešli s jedním přáním - mít hodně zdraví na zapojení do činnosti v tomto roce.

- hej -

K v ě t n o v é d n y

Pomalu se přiblížil květen - měsíc, v němž vzpomínáme několika významných výročí. Hned první den tohoto měsíce je u nás od roku 1890 slaven jako S v á t e k p r á c e. Všechnen náš lid se tak hlásí k pokrokovým tradicím pracujícího lidu na celém světě.

5.května si připomeneme povstání českého lidu proti německým okupantům a 9.května slavíme den, kdy naše vlast byla osvobozena Sovětskou armádou a nastoupila cestu k svobodnému životu v míru.

I v našem městě vzpomeneme slavné májové dny v následujícím programu oslav, na něž všechny občany srdečně zveme.

30.dubna 1984

20,30 hod.

řazení průvodu před vodárnou
lampionový průvod a pálení mírové vatry

1.května 1984

6,00 hod.

budíček s Větrovankou

9,00 hod.

řazení průvodu u nemocnice

10,00 hod.

májová manifestace na náměstí
koncert dechové hudby Větrovanka

3.května 1984

10,30 hod.

štafeta "Pod partyzánskou vlajkou"
následuje slavnostní slib pionýrů u pomníčku
Jana Horáčka v parku

9.května 1984

9,00 hod.

řazení průvodu u ZŠ na náměstí
kladení věnců obětem světových válek
za doprovodu Větrovanky

Květnové oslavy osvobození zvláště v posledních letech nabývají stále většího a silnějšího charakteru protiválečného, jsou vyjádřením nesouhlasu se zbrojením a nesou pečeť boje za udržení světového míru.

- hej -

M ě s t s k ý p a r k

V současné době je prováděna postupná rekonstrukce městského parku. Chtěl bych proto zveřejnit některé údaje, které mnoho našich občanů nezná, a tím odpovědět na množství nejrozumnějších dotazů.

Městský park má rozlohu asi 1,5 ha včetně urnového háje a nachází se zde přes 400 vzrostlých stromů a přes 40 druhů keřů. Je z 80% listnatý, což z hlediska struktury přírodního útvaru není nijak uspokojivé. Park byl budován po celá desetiletí, někdy s větší, jindy s menší snahou jako oáza klidu a pohody pro nejširší vrstvy občanů, výletníků a rekreantů. V posledních letech byl park dosti opomíjen. Nebyly prováděny potřebné probírky, stromy silně zhoustly, rozmohly se plevelné dřeviny. Z parku se postupně stávala plocha, kde jedna dřevina překážela druhé a některé stromy se tak deformovaly ve svém vzrůstu; živý plot podél silnice byl téměř zničen; kaštanová alej neprořezávána a v dolní části od altánku ke hřbitovu pruh plevelných dřevin dosáhl délky 200 m a šířky od 4 do 6 m. Původní komunikační řešení parku vzalo během let zcela za své, ztratilo se v množství nově vyšlapaných cest a pěšinek.

V roce 1979 zadal MěstNV ve Vysokém středisku pro technický rozvoj v Hradci Králové vypracování studie zlepšení a rekonstrukce parku. Celá složitá situace byla nejednou projednávána ve sboru pro ochranu životního prostředí i na národním výboru. Stáli jsme před problémy, které se nám jevily nejen jako těžké, ale až neřešitelné. Z jednání pro nás vyplynulo zhruba šest hlavních úkolů:

- 1/ odstranit po celé ploše netvárné, suché, shnilé stromy, dále stromy, které zastínují ostatní,
- 2/ odstranit pás plevelných křovin v dolní části parku,
- 3/ provést prořezávku kaštanové aleje s odborným ošetřením,
- 4/ provést další postupnou výsadbu nových stromů, zejména jehličnatých, kterých je v parku poměrně málo,
- 5/ upravit chodníky a pěšiny,
- 6/ vysázet nový živý plot podél silnice.

V současné době jsou některé úkoly již splněné, jiné před námi stojí. Před dokončením jsou všechny probírkové práce a úklid dřeva; pracovníci státního statku provedli likvidaci širokého pásu plevelných křovin mechanizačními prostředky. Zde bych chtěl pro informaci uvést, že bylo odvezeno přes 70 nákladních automobilů tohoto materiálu a z toho asi 5 plných aut různých odpadků/ sklenic, plechovek, popele, cihel, dokonce i kamínek, součástí starého ševcovského stroje, apod./. Snad si občané nemuseli plést smetiště s parkem.

Na podzim roku 1983 bylo vysázeno prvních 62 sazenic nových dřevin; jalovce, kosodřeviny, smrku pichlavého a douglasky, což představuje 20% plánované výsadby. V březnu byl zahájen prořez kaštanové aleje pracovníky Okresní správy krasových jeskyní z Bozkova na základě odborného posudku z Výzkumného ústavu okrasného zahradnictví v Průhoncích.

Kaštanová alej byla sázena kolem roku 1850 a je až neuvěřitelné, že v našich horských podmínkách vydržela 130 let, když optimální věk těchto stromů dosahuje v zemích na jihu Evropy maximálně hraniče 200 let. Na základě požadavku MěNV Vysoké a odboru kultury ONV Semily došlo k přezkoušení zdravotního stavu aleje a stanovení bodové ohodnocení jednotlivých stromů.

5 bodů - velmi pěkné, nadějně	- Ø strom
4 body - nadějně, ponechat	- 3 stromy
3 body - životnost asi 20 let	- 20 stromů
2 body - značně poškozené, určené k odstranění v nejbližších letech	- 12 stromů
1 bod - silně poškozené, určené k odstranění, některé již odumírají a vysychají.	- 11 stromů.

Celková životnost kaš tanové aleje je zhruba 20 let, pak se bude muset přistoupit k nové výsadbě, ne však kaštanů, ale jiných dřevin jako je javor horský či lípa.

V nejbližší době začneme také s výsadbou nového živého plotu stálozeleného, jehož sazenice jsou objednané v Litomyšli.

Vážení občané, čtenáři Větrníku, snad se mi podařilo seznámit vás s našimi plány, týkajícími se rekonstrukce parku. Při této příležitosti bych rád poděkoval těm, kdo se již velkou měrou podíleli na některých pracích, s.Škrabálkovi, Hájkovi, Špidlenovi, Hamarovi, dále učnům zemědělského učiliště, pracovníkům státního statku s.Fišerovi, Seidlovi, Housovi, pracovníkům z Bozkovských jeskyní a dalším, kteří jakoukoliv pomocí přispívají ke zdaru celého díla. Rádi mezi sebou uvítáme každou pomocnou ruku, abychom společně vytvořili pěkný kout pro odpočinek. Děkujeme za pochopení a spolupráci.

Jaroslav Petruška.

Redakce Větrníku připojuje ke všem díkům ještě jeden, který patří právě s.Jaroslavu Petruškovi za jeho iniciativu a elán, s jakým se ujal vedení celé rekonstrukce.

S d i v a d l e m k o l e m s v ě t a

100 let uplynulo letošního roku od prvního uvedení jedné z nejslavnějších her vysockých ochotníků "Cesty kolem světa za 80 dní", která je dramatickým zpracováním Verneova románu. Poprvé se hrála profesionálními divadly r.1883, o rok později 20.ledna 1884 byla její ochotnická premiéra ve Vysokém. Hrálá se v rozmezí 42 let celkem 64x. R.1884 - 10x, 1885 - 6x, 1886 - 2x/ při oslavách stoletého výročí divadla/, pak se odmlčela až do roku 1907 - 19x, 1913-14 - 9x a konečně roku 1926 - 18x.

Kolik příhod a příběhů se odehrálo i v zákulisí a na scéně, se nedá určit, jisté však je, že podívaná to byla na tehdejší dobu nevídaná. Vždyť diváci šlapali pěšky třeba i 5 hodin, jen aby se přesvědčili, že pan Fogg opět přijde včas. "Cesta kolem světa" je důkazem neutuchající lásky k divadlu u nás ve Vysokém. Můžete se o tom sami přesvědčit, neboť v rekvizitárně divadla dodnes odpočívají krokodýl, slon, lokomotiva vedle hadů a melounů. V muzeu pak budí obdiv kostým Audy, zhotovený vlastnoručně hlavní představitelkou. Můžeme si tedy jen přát k bližícímu se výročí, aby láska ochotníků a diváků byla stále tak silná a obětavá jako dříve.

Oddíl moderní gymnastiky

10 let od jeho založení ve Vysokém.

"Na přemet jsi šla pomalu", "při svíčce propni špičky", "váhu nesmíš přetáhnout"- takové a řada podobných pokynů se ozývají ve vysoké tělocvičné pravidelně dvakrát v týdnu z úst trenérky Věry Ševčíkové. Byla to právě ona, která před deseti lety začínala se třemi cvičenkami, sestrami Evou a Monikou Hladíkovými a s dcerou Šárkou nacvičovat první krůčky gymnastických a akrobatických prvků, skládaných pak do ucelených sestav. Významný úspěch se dostavil po třech letech nacvičování. V roce 1977 poprvé startovala Eva Hladíková na mistrovství České socialistické republiky. O rok později dosáhla stejného úspěchu Šárka a na základě svých výkonů byla zařazena do výběru juniorského reprezentačního družstva ČSR. V loňském roce startovala na mistrovství světa ve Štrasburku v podílové skladbě.

Odchodem Šárky však činnost oddílu moderní gymnastiky neustala. V současné době má 28 cvičenek. Nejsou to děvčata jen z Vysokého. Dojíždějí sem na trénink z Jablonce nad Jiz., Bohadalovic, Turnova. Jejich náčiním je švihadlo, obruč, stuha, míč a gymnastický koberec. Stojka, kotoul vzad roznožmo, most, váha, provaz, přemet, to jsou jen některé ze základních prvků sestavy bez náčiní. Bezvadné provedení a ladný přechod od jednoho prvku ke druhému pak při závodech znamenají vyšší bodové ohodnocení.

O dobré úrovni moderní gymnastiky ve Vysokém svědčí výsledky, kterých dosahují naše děvčata na okresních a krajských přeborech. V letošním roce nejvyšší počet výkonnostních tříd. Nejnižší stupeň, tj. výkonnostní třídu žactva má sedm cvičenek, III. třídu mají dvě, II. a nejnižší I. má pouze vždy jedna cvičenka. V březnu letošního roku získaly v soutěži družstev výkonnostní třídy žactva 1. místo v okresním kole.

Gymnastky se však zúčastňují nejen pravidelných tréninků a závodů. Svým vystoupením tradičně doplňují oslavy významných státních výročí, zpestřují výroční schůze naší tělovýchovné jednoty. Zkušenosti pak předávají těm nejmenším, pěti a šestiletým děvčátkům z "přípravky". Aby práce s nimi byla na potřebné úrovni, absolvovaly dvě ze starších cvičenek trenérský kurs.

Oddíl moderní gymnastiky ve Vysokém má tedy nejen dobrou minulost, současnost, ale zajištěnu i dobrou budoucnost. A do budoucnosti přejeme trenérkám i cvičenkám hodně úspěchů!

Jan Vaverka.

%%%

POZOR ! POZOR ! POZOR ! POZOR ! POZOR ! POZOR !

Sběrné suroviny umístily před nákupní středisko dva kontejnery, které jsou určeny na sběr odpadového skla. Kontejnery budou pravidelně odváženy, můžete tedy do nich dávat nevratné sklo. Na žádné jiné odpady už nejsou určeny!

B e s e d a n a d Š i l o k e m

7.dubna 1984 vysočtí ochotníci znovu sehnali krkonošskou lidovou hru "Komedýje vo dvouch kupcích a Židoj Šilokoj" a to hned pro veliký zájem odpoledne i večer. Na odpoledním představení uvítali tvůrce této hry dr.Jaroslava Kolá-
ra, divadelního historika, který hru upravil pro dnešní jeviště, Mojžíra Ballinga, nositele vyznamání za vynika-
jící práci, který je autorem veškerého hudebního doprovodu,
a zasloužilého umělce Karla Palouše, který tuto hru reží-
ruje v Realistickém divadle v Praze. Po představení se
všichni sešli v malém sále Krakonoše, kde probíhala živá
a zajímavá beseda. Přinesla mnoho podnětného pro náš sou-
bor a stala se zdrojem inspirací pro další práci.

Se zaujetím jsme všichni vyslechli vyznání obou auto-
rů, z něhož vyplynulo, že ani naše práce není bez osobité-
ho přínosu, protože právě zde hra má své kořeny a sem tedy
po právu náleží a kdo ví, možná že jsou mezi námi potomci
prvních neznámých tvůrců a představitelů. Svému rodnému
kraji a zajímavé práci nezůstal nic dlužen ani zasl.umělec
Karel Palouš. Připomněl, že jeho dědeček Karel Hásek byl
jedním z předních režisérů souboru zároveň ředitelem ce-
lého spolku. Bylo by hodně vyprávění, ale čas nemilosrdně
ukázal začátek večerního představení. Zazněla slova na roz-
loučení s pevným přesvědčením "někdy nashledanou".

- hej -

~~~~~

V í t e , ž e . . .

- • • po únorové návštěvě Vysokého zpracovala redaktorka
Československého rozhlasu Eva Martínková dva pořady
pro UNESCO: "Tradice ochotnického divadla" pro Paříž
a "Před XV.ročníkem národní přehlídky ve Vysokém" pro
Bulharsko, Mongolsko, Sovětský svaz; dále chystá
o nás pořady pro Bulharsko a Polsko.
- • • výstavba koupaliště byla zahájena Okrašlovacím spol-
kem ve Vysokém před 60 lety dle návrhu ing.Fr.Jandy.
- • • před 130 lety bylo ve Vysokém na třicet různých ře-
meslníků, nejvíce tkalců /15/, hostinských /11/, pe-
kařů a ševců /8/ a řezníků /6/.
- • • zotavovna Větrov, dokončená před 55 lety, dříve než
přešla pod správu ROH, spadala pod ministerstvo
zdravotnictví a nesla název "Dům zdraví".
- • • redakce Větrníku chystá zvláštní číslo v červnu le-
tošního roku, které celé bude věnované 40.výročí
Zvláštního soudu ve Vysokém; na tento den jsou při-
praveny další akce, odhalení pomníku, slavnostní za-
sedání MěstNV, vernisáž, divadelní představení.

Duben - měsíc, kdy se i u nás na horách rozbíhají na plné obrátky zemědělské práce ve velkém i malém; měsíc, ve kterém začíná tajemný proces růstu vysokého červeného zelí pro mladší generaci už neznámý; měsíc, do něhož se právě hodí příspěvek Fr.Jandové.

N e n í z e l í j a k o z e l í ,
n ě k t e r é j e z e l í č k o , ,
n ě k t e r é j e p o m a š t ě n é ,
n ě k t e r é j e n m a l í č k o .

Ze svých vzpomínek, vzpomínek Marie Vinklářové, roz.Fišerové, a Růženy Tichánkové, roz. Hnykové, dnešní vyprávění o vysokém zelí červeném napsala paní Františka Jandová.

Snad jenom dva výrobky našich vysokých předků staly se známé a proslavily městečko, získaly pozornost a oblibu v celém našem podhůří. Byly to vysoké bačky a vysoké červené zelí. Už se nám nepodaří zjistit, kdo, kde a jak zasadil první hlavatku, kdo byl ten trpělivý, který si vyhrál s pěstováním. Jisté je, že jak se říká, zelí se tu pěstovalo od nepaměti. Je opravdu červené, nikoli modré. Hlavu nemá tvrdou a kulatou jako krajské bílé zelí, ale má elegantní štíhlou, špičatou hlavičku a roste jen u nás v okolí Vysokého.

Ve staré městské pamětnici najdeme zápis z 9.února r. 1645, že "hlavní plodiny zde pěstované jsou žito, oves, len a zelí". To je první zmínka o pěstování zelí ve Vysokém; o pěstování brambor je až roku 1795, tedy o 150 let později /bramborů se začalo užívat jako základní potravin až koncem 18.století, po neúrodě v letech 1771-72/. Tenkrát si Šimon Petruška čp.65 smluvil pro svůj výměnek "1 tunku er-teplí, 1 tunku dumliku a 2 korce zelí". Však i moje maminka, rozená 1867, často nám dětem říkala, že když byla malá, mívali v chalupě ve Staré Vsi většinou v poledne brambory se zelím a k večeri zelí s bramborem. A jak jim chutnalo, třebaš pomaštění jídla nevidělo.

Brambory a zelí se staly požehnáním pro náš chudý kraj. Tehdy obec vlastnila pozemky /"zahrady" či "na vobci" se jim říkalo/ a pronajímala je občanům za roční pacht. U cesty, vedoucí z náměstí do Staré Vsi vedle "Adovny" prudce dolů s kopce, byl a je dosud větší rovinatý pozemek, rozdělený na menší díly, na "zahrady". Tam se od nepaměti pěstovaly sazeničky červeného zelí, kterým se říká hlavatky, místu tomu pak "hlavatiště". To asi bude kolébka vysokého červeného zelí; zázračné místo, kde je začátek vysokého zelí špičatého. Nikdy jsem se nedozvěděla, co je toho příčinou, zda složení půdy, příznivé počasí či vzorná péče pěstitelů. Jisté však je, že hlavatka vypěstovaná v hlavatištích, ať se zasadí kdekoli v okolí, vyroste do špičatých hlaviček, kdežto hlavatka vypěstovaná třeba ve Skleňaricích, Benecku či Roprachticích je samý kohout. To znamená, že místo hlaviček vyrostou jen šlahouny, které se do hlaviček nestočí. A tak chtě nechtě se musí hlavatka koupit ve Vysokém.

Výše zmíněný obecní pozemek se stal příčinou dlouholetého sporu mezi vysockou obcí a baráčníky. Obec totiž přepouštěla některé své pozemky jednotlivcům v malých podílech proti roční činži a dovolila jim na těchto pozemcích postavit domky, aby tak zajistila usedlé dělníky v obci. V té době nebyly zavedeny žádné obecní účtovní knihy, pronájem pozemků nebyl řádně obnovován, a tak během let některé pozemky byly užívány zdarma. V roce 1820 chtěla obec udělati pořádek a žádala nejen zaplacení, ale i zvýšení činže. Baráčníci se postavili proti jakémukoli placení a vznikla pře, trvající až do roku 1852. Baráčníci prohráli. Byly obnoveny dražby na pronájem zahrad. Z 8.000 čtverečních sáhů byl získán ročně obnos 60 zlatých.

Dnes už policajt Hořavka nebubnuje zprávu o konání dražby na pronájem zahrad. Však to byla veliká událost a starost, aby zájemci získali právě ten kousek půdy, který byl vyzkoušen a poblíž obydlí. Vždyť hlavatka je "kvítko" velmi náročné. Půda se musí připravit - vyčistit, uhrabat a v dubnu do ní nasít semínko. Je malé, drobné asi jako větší mák, barvy dohněda. Pěstitelé říkají, že pokud má semínko olej, tak nezmrzne. Může se to stát tehdy, je-li větší mráz a hlavatka je vyražená do lístku. Sazeničky se stále pozorují. Musí se zalévat, ošetřovat od hmyzu a za šest neděl dorostou k přesazení na zelné pole. Nejlépe ve vyšší poloze a hodně tam musí foukat vítr.

Pro hlavatku chodilo a chodí lidí do Vysokého! Bývali až z Vrchlabí, ze všech vesnic za Jizerou, ale také z Tanvaldu, Kořenova, Šumburku a Liberce. Chodívalo se pěšky s košem na zádech. Prodávalo se a dosud prodává na kopy. Pro hlavatku se dnes jede vším, co má kola, i když na sazeničky stačí taška. Zelí si lidé pěstují na záhumnkách více méně pro svou potřebu. Ale jak čas postupuje, staří vymírají a je stále větší potřeba sehnat vysocké zelí. A co je práce s jeho pěstováním. Musí se sledovat i točení hlaviček. Obírat housenky, odstraňovat prašivinu/ mšice/, stávet strážáky, plašit ptáky i zajíce. Pak zelí roste. Je poslední plodinou, která zůstává na poli až do zámru. Klidí se často za sněhových přeháněk. Sekerou se hlavičky podsekávají, kořeny zůstávají v zemi. Jen vysocký pěstitel pečlivě vybírá nejkrásnější hlávku se zdravým koštělem a vyjme ji pozorně ze země i s kořenem. Hledí, aby mělo očka, protože je určeno coby ploditel nových semínek. Očištěný se uloží do sklepa a na jaře se vsadí do připravené země. Vyrazí pruty a žlutě kvete. Květy při správném ošetřování dozrají v lusky asi 7 cm dlouhé, ty se uříznou, sváží do kytic a pověsí na půdu. Teprve na jaře se z nich vydrtí semínko. V dubnu vsadí do země s práním, aby vyrostly jen pěkné hlavičky a ne kohouti. To je o pěstování zelí asi vše. Snad ale bude na místě se zmínit o jeho užití.

Pamatují se, jak za mého mládí vozili sedláci přes Vysoké fůry vyrovnané hlavičkami zelí na prodej. Pěstovalo se tehdy hojně. Když už nebyla práce na poli, zelí se nakládalo. V každém domě měli kružadla a na těch muži skrouhali centy zelí. Nakrouhané zelí se pechovalo do menších a větších soudků ze dřeva. Přibližně na 2,5 kg zelí se dalo 0,06 kg cukru, 0,03 soli a na dvě špičky nože kmínu. Někdo přistrouhal i cibuli nebo jablko. Plný soudek se zatížil kameny a postavil poblíž kamen, aby zelí začalo kysat. Pouštělo vodu a bublalo. Za deset dní byl proces kysání skončen a soudek se uložil do chladna. Tak jednoduše se zelí u nás nakládalo každým rokem jen pro potřebu domácnosti.

Prozradím vám recept, jak zelí nakládáme dnes do dvou lahví. 8 kg zelí se nakrouhá na tenké nudličky spolu s 0,8 kg cibule, přidá se jedna dávka Deky, trochu kmínu a dle chuti soli/ 0,1 kg /, tři tablety ve vodě rozpuštěného sacharinu. Vše se dobře promíchá a napěchuje do lahví. Nechá se u tepla kvasit asi týden. Přebytečná šťáva se schová a později na zelí doleje, aby bylo neustále zatopené ve vlastní šťávě. Pak vydrží a nekazí se. Chutná syrové i vařené a poskytuje dostatek vitamínu C.

O pěstování hlavatky mi krásně vyprávěla paní Marie Vinklářová a Růžena Tichánková. Obě stále pěstují každým rokem hlavatku u svých domků v hlavatištatech. Vzpomínaly radostně na ruch a shon při prodeji hlavatky. To mívá plně ruce práce i obecní policajt s udržením pořádku. Vzpomněly i na podruha Machačku, který žil sám s maminkou. Měl velkou zásluhu na pěstování hlavatky ve Vysokém. Zjara vždy vozil na zelné pole močůvku ze všech chalup. Po smrti své maminky se hodil už jen na tu nejhorší práci. Zelí však neměl rád a ani ho u Vinklářů s ním neuctili, přestože si dali záležet a měl k němu i mísu chlupatých knedlíků a vepřové. Zelí se tehdy jedlo ke všemu, s kroupami, jáhlami i s řízkem.

Jak přibývá času, ubývá pěstitelů hlavatky a zelí. Dnes můžeme nakoupit hlavatku ve Vysokém u Marie Vinklářové z čp. 81., Růženy Tichánkové z čp. 162, Jarmily Frančové z čp. 82., Miloslava Suchánka z čp. 111 a u Nečásku - Bednářů čp. 258.

Najdou se mladí nástupci? Budou mít dost chuti věnovat tolik času, práce, trpělivosti a lásky tajemství pěstování vysoké hlavatky?!

Muzejní rada se sešla 30. března 1984, aby poděkovala za práci a péči věnovanou Vlastivědnému muzeu doktoru Václavu Lukášovi, který poslední dva roky zde působil ve funkci ředitele a byl jedním z jeho zakladatelů. Jistě však jeho činnost nekončí a nadále bude nápomocen všude tam, kde bude jeho rukou a zkušeností třeba, ať je to v redakční radě Větrníku, muzejní radě či oddílu turistiky.

Nové ředitelce s. Ivetě Háskové přejeme hodně sil a zdaru při úspěšném vedení tolik vyhledávaného vysokého kulturního zařízení s nezastupitelnou vzdělávací funkcí.

- hej -

Nové knihy

V edici Spirála vychází detektivní příběh ze starého zámku SMRT A SEDM NEMÝCH SVĚDKŮ od A.Bauerové.

Další detektivní příběh, tentokrát od známého autora E.Mc Baina, s názvem BROKOVNICE nás zavádí do 87.revíru a vychází v edici Čtení na dovolenou.

F.Mowat zaznamenal válečné zážitky do románu ANI PTÁK NEZAZPÍVAL.

Klub čtenářů vydává román T.De Vriese SKŘETI Z PODSVĚTÍ, který vypráví o osudech holandského umělce a je inspirovaný životem malíře Hieronyma Bosche.

V románu DĚDICOVĚ VĚTRU líčí M.Prisco rozpad polofeodální rodiny na italském jihu na osudu pěti dcer bohatého velkostatkáře. Satirický román BLAŽENÁ ALMA MATER UPROSTŘED TÝDNE napsal J.Truneček.

V knížce NADĚJE S BUKOVÝMI KŘÍDLY najdeme dvě sbírky básní J.Skácěla.

ZAKLÍNAČ HADŮ má název knížka veršů populárního sovětského zpěváka V.Vysockého.

Populárně naučné knihy

Výprava slavné lodi Calypso ke břehům Patagonie objevuje skrytý život velryb jižních v knize francouzských autorů J.-Y.Cousteaua a Y.Pascala ŽIVOT NA KONCI SVĚTA, doplněné barevnými fotografiemi.

Z.Špinar napsal a Z.Burian ilustroval obrázkovou knížku VELKÁ KNIHA O PRAVĚKU.

Polská autorka A.Šwiderkova odhaluje TVÁŘ HELENISTICKÉHO SVĚTA v díle s podtitulem Od Alexandra Velikého do císaře Augusta.

Další dvě publikace alespoň názvem - NAŠE JEDOVATÉ ROSTLINY a KUCHARKA PRO ZAČÁTEČNÍKY.

Knihy pro mládež

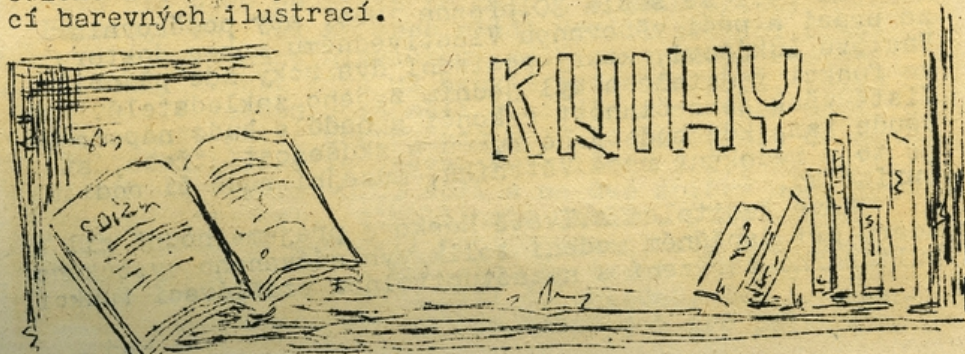
Pro děti je určené dobrodružství psích hrdinů ALÍK A TŘI ŠLECHTICI od V.Křivohlavého.

Malovaná říkadla KRÁL NA DUDY HRÁL jsou určena pro nejmenší a obsahují ilustrované pohádky a říkanky.

V.P.Borovička je autorem veselého pohádkového románu pro malé čtenáře KOUZELNÉ MĚSTEČKO.

Příběh městského kluka na vesnici v Jizerských horách líčí kniha J.Suchla ZTRACENÁ OSADA.

J.Štroblová napsala ÚZEH o životní cestě dr.Emila Holuba. Anglický autor M.Béazley nás zavádí do KRÁLOVSTVÍ ZVÍŘAT celého světa od prvopočátku až po dnešní dobu hlavně pomocí barevných ilustrací.

Vyznamenání

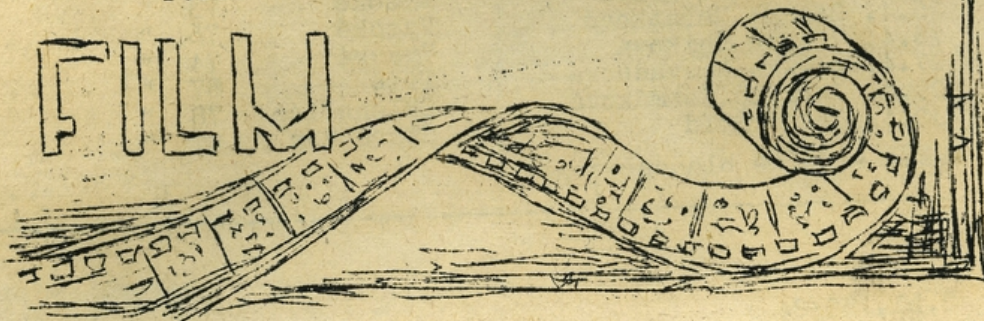
Na okresní konferenci pomocné stráže veřejné bezpečnosti ve Slané 17.března 1984 bylo uděleno vyznamenání nejlepším příslušníkům. Mezi třemi oceněnými byl i vysocký občan Václav Šulc, kterému byla udělena medaile "Za dobrovolnou práci ve prospěch socialistické společnosti" a ocenění ministra vnitra ČSR "Za službu v PS VB".

Toto ocenění předal Václavu Šulcovi nebo Vaškovi, jak mu všichni říkají, náčelník krajské správy SNB za jeho bezmála dvacetiletou službu, při níž nesčetněkrát se aktivně podílel na pátracích akcích, udržování veřejného pořádku a vždy šel příkladem v plnění socialistického závazku jednotky. Má také velký podíl jako velitel jednotky na získání titulu "Vzorná jednotka PS VB". Zcela právem mu tedy náleží blahopřání nás všech.

- hej -

K i n o MěstNV Vysoké nad Jiz. - program na květen 1984

- 2.5. A d é l a j e š t ě n e v e č e ř e l a. 17 a 20 hod.
středa Česká parodie.
- 5.5. Z l a t o k o p o v é z A r k a n s a s u . 17 hod.
sobota Dobrodružný film NSR.
- 9.5. U d á l o s t v e č t v e r c i 36 - 80.
středa Dramatické střetnutí vojenského letadla a
atomové ponorky. Film SSSR. 20 hod.
- 12.5. D a l i b o r . 17 hod.
sobota Slavnostní představení k Roku české hudby.
- 16.5. F a n d y , ó , F a n d y . 20 hod.
středa Strastiplná komedie ČSR.
- 19.5. S e s t ř i č k y . 20 hod.
sobota Jiřina Jirásková v hlavní roli nového
českého filmu.
- 23.5. S l a v n o s t i s n ě ž e n e k . 20 hod.
středa Český film podle povídky B.Hrabala.
- 26.5. M o d r é z n e b e . 17 hod.
sobota Film ČSR o fantastickém světě malého Tomáše.
- 30.5. P u t o v á n í J a n a Á m o s e .
středa Dvoudílný film o životě a díle J.A.Komenského.
Pozor! Začátek tohoto představení již v 19 hod.

S p o l e č e n s k á k r o n i k a

Narodil se

14.3. Pavlovi a Ludmile Pastorkovým z Helkovic syn L u b o š.

Narodila se

17.3. Jiřímu a Vlastě Chlupovým z Vysokého dcera S i m o n a.

Ať rostou ve zdraví ke štěstí a radosti svých blízkých

Ze Zlaté knihy města

Dne 3.března 1984 vzpomínali 50.výročí svého sňatku v obřadní síni MěstNV pan František Knop a paní Věra Knopová z Helkovic.

V tento den nastoupila společnou cestu životem s Ladislavem Černohouzem také jejich vnučka Jitka Knopová.

Oběma manželským párům přejeme do dalšího života hodně zdraví a spokojenosti.

Dne 31.března 1984 si v obřadní síni MěstNV pan Ladislav Kobr a paní Božena Kobrová připomněli manželský slib, který si dali před padesáti lety, že půjdou společnou cestou životem věrně a upřímně, v lásce a porozumění.

Mezi četnými gratulanty rodinnými byli i zástupci MěstNV, SPOZ, Jednoty, ŽBS a dalších společenských organizací.

V dubnu oslaví :

3.4. Františka Nováková	Stará Ves	80 let
3.4. Růžena Tichánková	Vysoké	74 "
4.4. Rudolf Pech	Sklenařice	75 "
4.4. Božena Poláková	Sklenařice	72 "
5.4. Oldřich Metelka	Sklenařice	82 "
6.4. Božena Malíková	Helkovice	74 "
8.4. Marie Nosková	Helkovice	80 "
9.4. Petr Krafek	Vysoké	82 "
12.4. Marie Večerníková	Stará Ves	75 "
13.4. Marie Prajzlerová	Sklenařice	78 "
14.4. Zdenka Pimiskernová	Sklenařice	87 "
16.4. Julie Netuková	Vysoké	73 "
17.4. Rudolf Doubek	Vysoké	70 "
19.4. Božena Šaldová	Vysoké	74 "
20.4. Aloisie Jiroušová	Vysoké	86 "
21.4. Jiřina Flégrová	Vysoké	73 "
26.4. Božena Mařatková	Vysoké	76 "
26.4. Vlasta Špíková	Vysoké	74 "
27.4. Anežka Nesvadbová	Tráč	87 "
29.4. Jarmila Čermáková	Sklenařice	78 "
30.4. Josef Smíd	Stará Ves	82 "

Všem srdečně blahopřejeme!

Rozloučili jsme se :

- 6.3. s Marií Habovou ze Sklenařic ve věku 69 let,
14.3. s Josefem Hajnou ze Tříče ve věku 81 let,
25.3. s Boženou Čivrnou z Vysokého ve věku 79 let,
31.3. s Karlem Bartoněm, rodákem z Vysokého, ve věku 85 let.

Čest jejich památce!

V ě t r n í k - časopis MěstNV Vysoké nad Jiz.
povolen OK ONV Semily pod č. 70/84,
zodpovědný redaktor ing.J.Grafek,
vychází 1x za měsíc, cena 1,- Kčs,
příspěvky zasílejte poštou na MěstNV,
nevrací se a redakce si vyhrazuje
právo jejich úpravy.